ГЛАВА 10 – ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА

ИСТОРИЯ И ПРИНЦИПИ

Достиженията на правото на Европейския съюз (acquis) в тази глава обхваща основно косвено данъчно облагане, и по-специално Данък добавена стойност (ДДС) и акцизни режими, докато при прякото данъчно облагане те са ограничени до законодателство за корпоративното данъчно облагане.
Системата за облагане с ДДС е една от най-важните за ЕС, защото голяма част от приходите на Общността са с източник приходи от ДДС.
ДДС беше въведен в Европейската икономическа общност през 1970 г от първата и втората директива за ДДС с намерението да замени данъците върху производството и потреблението, които до тогава бяха събирани от държавите-членки. Взетото през 1970 г решение да бъде отделена част от приходите от ДДС, изчислена на единна база, за финансиране на бюджета на Общността (част от "собствените ресурси" на Общността)проправи пътя към хармонизирането на ДДС. Шестата Директива за ДДС (77/388/ЕИО) въведе прилагането на данъка към едни и същи транзакции във всички държави-членки така, че те да образуват обща база за финансиране на Общността и формира обща база за оценка. Шестата директива, която е в сила до момента, представлява основното законодателство в областта на ДДС, като задава всички определения и принципи на Общността. Те включват прилагането на общ не-кумулативен данък върху потреблението, който се облага на всички етапи от производството и дистрибуцията на стоки и услуги. Това предполага еднакво данъчно третиране на местни и чуждестранни (внос) транзакции. Освен това данъкът се основава на принципа на неутралност, при който данъците, с които се облагат стоките и услугите е точно пропорционален на цената, независимо от броя на транзакциите, извършени в процеса на производство и дистрибуция преди етапа, на който данъка е окончателно дължим.
Законодателството определя основните принципи на ДДС, но оставя разнообразни варианти на прилагане на държавите-членки. С оглед ставките по ДДС, през 1992 г. се приема Директива за сближаване на ставките. Директивата постановява, че от 1 януари 1993 г. основната ставка не може да бъде по-малка от 15%. Страните-членки обаче получават правото да въвеждат по-ниски ставки, равни или по-високи от 5% за доставки на стоки и услуги по приложен списък.
В областта на акцизите достиженията на правото на Европейския съюз (acquis) съдържат хармонизирано законодателство, отнасящо се до минерални масла, тютюневи изделия и алкохолни напитки. Законодателството на Общността определя структурата на акциза, който следва да бъде платен, както и система от минимални тарифи за всяка продуктова група. Съгласно законодателството на Общността за акцизите стоките подлежат на облагане, когато са произведени в рамките на Общността или когато са внесени от трети държави. Акцизът обаче платим само на държавата-членка, в която се потребяват стоките по тарифи, приложими в тази държава-членка. Крайъгълен камък на акцизната система за движение на хармонизирани акцизни стоки между държавите-членки е данъчния склад, където стоките, подлежащи на акциз, се произвеждат и съхраняват при временно замразяване на акциза. В резултат на въвеждането на единен пазар всякакъв финансов контрол на вътрешните граници на Общността беше премахнат от 1 януари 1993 г.

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

Тенденцията в областта на акциза е към:

- увеличаване на минималните акцизни ставки – например от 01.07.2002 г. минималният акциз върху цигарите се повишава на 60 евро за 1000 къса (2.35 лв. за кутия), а от 01.07.2006 г. – 64 евро за 1000 къса (2.50 лв. за кутия);
- разширяване обхвата – включване в обхвата на стоките, обект на облагане с акциз, и на природния газ, въглищата и електроенергията, както и въвеждане на минимални ставки за нововъведените акцизни стоки.

Законодателството на Общността в областта на административното сътрудничество и взаимната помощ осигурява инструменти за предотвратяване на заобикалянето на и избягването на данъци, които се простират отвъд границите на държавите-членки. То позволява на държавите-членки да събират информация за данъчните субекти от други държави-членки посредством обмена на информация както автоматични, така и при поискване. И накрая достиженията на правото на Европейския съюз (acquis) в областта на прякото данъчно облагане засяга основно някои аспекти на корпоративните данъци и капиталовите налози. Мерките в сферата на корпоративното данъчно облагане целят да улеснят сътрудничеството между националните данъчни власти и да премахнат препятствията пред транс-граничните дейности между предприятията. Кодексът за поведение за данъчното облагане на бизнеса представлява политически ангажимент от страна на държавите-членки да се справят с потенциално вредните данъчни мерки. Държавите-членки са поели ангажимента да не въвеждат нови данъчни мерки, които са вредни по смисъла на Кодекса и да преразгледат съществуващите си закони и практики спрямо принципите на кодекса, както и да ги изменят при необходимост в максимално кратки срокове.

ПОДГОТОВКА ЗА ЧЛЕНСТВО

За прилагането и реалното функциониране на достиженията на правото на Европейския съюз (acquis) за данъчната политика се изисква силна и добре оборудвана администрация.

В Българската данъчна администрация (БДА) през 2002 –2003 г. продължава процесът на реформа и модернизация и активно се работи за постигане на по-високо ниво на доброволно изпълнение на данъчните задължения и въвеждане на нови отношения между администрацията и данъкоплатците. Въпреки постигнатите до момента резултати, необходими са значителни по-нататъшни усилия, за да може административният капацитет да достигне нужното ниво за въвеждане и прилагане на практика на съвкупното право на Общността.

Създадена е в края на 2002 г. Националната агенция за приходите (НАП).

Българската данъчна администрация има сключени споразумения и инструкции за съвместни действия със:

Агенцията за държавни вземания, Агенция за държавен вътрешен финансов контрол и Държавната комисия по хазарта;

- Сметната палата;
- МВР;
- Националния статистически институт (НСИ);
- "Български пощи" АД;
- Националния осигурителен институт (НОИ).

Разработена е комуникационна стратегия на данъчната администрация, която предвижда разпространението на информация до данъкоплатците по електронен път и чрез печатни издания, което ще доведе до повишаване на данъчната им култура и подобряване на имиджа на администрацията.

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

Като цяло режимът на косвените данъци на страните-кандидатки е близък до този на Европейския съюз, макар че по редица конкретни технически въпроси (от рода на освобождаване, тарифни нива, възстановяване на данъци и т.н.) те не са напълно уеднаквени с достиженията на правото на Европейския съюз (acquis). Повечето преговарящи държави предоставиха на Конференцията графици за пълното изравняване както по отношение на ДДС, така и на акцизите. Това изисква внимателен мониторинг. В преговорните си позиции повечето страни-кандидатки заявиха, че приемат и ще прилагат изцяло принципите на Кодекса за поведение за данъчното облагане на бизнеса. Комисията е в процес на анализиране на съответното законодателство на страните-кандидатки с оглед идентифицирането на потенциално вредни практики, които противоречат на Кодекса за поведение.
Въвеждане принципите на Правото на ЕС в областта на ДДС в българското законодателство се извършва със Закон за изменение и допълнение на ЗДДС и Правилника за прилагане на ЗДДС Някои от съществуващите несъответствия с acquis могат да бъдат отстранени преди датата на присъединяване на Република България към Европейския съюз, като например:

- ограничението, регламентирано в чл. 29, ал. 5 от ЗДДС - данъчната основа при облагаеми доставки на стоки не може да бъде по-ниска от стойността на придобиване на стоката или себестойността на произведената стока е в противоречие с изискванията на Шеста директива, която не лимитира данъчната основа;
- Съгласно чл. 56, ал. 1 от ЗДДС при прехвърляне на собствеността върху сграда или част от сграда дължимите за прехвърлянето държавни и местни данъци и такси се приспадат от размера на начисления данък и получената разлика се приема за размер на данъка, подлежащ на плащане. Съгласно чл. 11, ал. 2 (а) от Шеста директива в данъчната основа следва да бъдат включени всички данъци, такси, мита и налози с изключение на самия ДДС. Следователно и дължимите при прехвърлянето местни данъци и такси следва да бъдат включени в облагаемата основа;
- Правните услуги, които към настоящия момент се считат за освободени доставки по ЗДДС, са облагаеми доставки съгласно изискванията на Шеста директива, т. е. същите не са включени в кръга на освободените доставки на чл. 13 от Шеста директива.

Промените в българското законодателство, свързани с въвеждането на принципите на Правото на ЕС в областта на акцизите, се извършват със Закон за изменение и допълнение на Закона за акцизите и Правилника за прилагане на Закона за акцизите, а от 01.01.2005 г. ще влезе в сила нов Закон за акцизите. Новият закон ще регламентира производството, складирането, движението на акцизните стоки под режим отложено плащане на акциз, понятията, данъчната основа за облагане с акциз, така както и акцизната ставка. С новият закон ще се:

- ограничи обектът на облагане с акциз - обект на облагане с акциз ще са: алкохол и алкохолни напитки, тютюневи изделия и минерални масла;
- въведат нови понятия като: складодържател, акцизен склад, лицензия за откриване и управление на акцизен склад, придружителен административен документ, отложено плащане на акциз и др. Акцизните продукти могат да се произвеждат само в акцизен склад от одобрен за целта складодържател под режим на отложено плащане на акциз. Изключение от горното правило - производството на бира и вино от физически лица само за лично потребление;
- промени датата на възникване на данъчното събитие, изискуемостта на данъка и данъчно задълженото лице;
- въведе лицензиране на складодържателите, водене на регистър на складодържателите и акцизните складове от компетентните органи.

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

Към момента българското законодателство по отношение на структурата на акциза в по-голямата си част е хармонизирано с принципите на европейското. Пълна хармонизация ще се постигне след преминаване от облагане на лв. /тон в лв./1000 л за бензина, газьола и керосина.
Сега действащите в страната акцизни ставки са по-ниски от минималните нива за Общността. За да се достигнат минималните ставки на Общността до датата на присъединяването на страната ни към ЕС, е необходимо да се увеличи акцизът на всички наблюдавани от ЕС акцизни стоки - пиво, спиртни напитки, цигари, бензин, газьол, втечнен нефтен газ (LPG) и керосин.

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

ПРЕГОВОРИТЕ ЗА ЧЛЕНСТВО

Във връзка с повишаване на акцизите до достигане на минималните ставки на Общността до 2007 г. е необходимо да се увеличава акцизът на наблюдавани от ЕС акцизни стоки - пиво, спиртни напитки, цигари, бензин, газьол, втечнен нефтен газ (LPG) и керосин. Съществуват три подхода: повишаване на акциза на всички наблюдавани акцизни стоки всяка година; повишаване на акциза на отделни акцизни стоки през определен период от време; шоково повишаване на акциза към датата на присъединяване. Избран е вторият подход поради необходимостта от технологично време, за да се приемат промените и поради негативния психологичен ефект, който би се получил при другите два подхода.

Всички страни-кандидатки поискаха преходни мерки и ограничен брой изключения, предимно в областта на ДДС и акцизите. Една от страните изяви желание за преходни периоди в областта на прякото данъчно облагане. По време на преговорите безспорно най-чувствителен беше въпроса за нивото на тарифните ставки. Ставките за ДДС, прилагани от тях, може да се различават от залегналите в достиженията на правото на Европейския съюз (acquis), а в повечето случаи нивата на акцизите са значително по-ниски, отколкото в Европейския съюз. Правителствата се страхуват от икономическите и социалните последици от едно сериозно увеличение на ставките – и оттам на цените – на социално чувствителни стоки преди присъединяването. Поради това всички страни-кандидатки поискаха преходни периоди за определени стоки или услуги с цел разсрочването за по-дълъг период от време на адаптирането на ставките и намаляване на икономическото и социално въздействие.

При преценката дали могат да приети преходни мерки Европейският съюз взе предвид необходимостта от защита на нормалното функциониране на вътрешния пазар в областта на данъчното облагане, както и политическите, икономическите и социалните последици за страните-кандидатки. В резултат ще бъдат приети някои преходни периоди, ограничени по време, доколкото въздействието върху конкуренцията или върху вътрешния пазар се прецени като ограничено и от страна на страната-кандидатка е ясно демонстрирана социална нужда.

България

- Главата отворена: юли 2001 г
- Състояние: временно затворена през май 2002 г
- Преходни периоди:
- Праг на оборота за освобождаване на малките и средни предприятия от ДДС определен на около € 25 000.
- международния транспорт на пътници да продължи да се третира като облагаема доставка със ставка нула, т. е. като износ - чл.28 (3)(б) и Приложение F 17 от Директива на Съвета 77/388/ЕИО. Изискването на европейското законодателство е, че подлежи на облагане с ДДС тази част от международния транспорт на пътници, която се осъществява на територията на страната, като се има предвид изминатото разстояние (чл.9 (2)(б)). Тази дерогация ще се прилага, докато се изпълни условието на чл. 28 (4) на Шеста директива, т. е. докато Съветът не вземе единодушно решение за премахването на всички съществуващи дерогации.
- Специален акцизен режим за дестилация на плодове за лична консумация от производители. Облагане с 50% от стандартната акцизна ставка на количествата спиртни напитки до 30 литра

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

годишно на семейство, при следните условия:
- да са произведени от плодове и грозде собствено производство на физическите лица;
- да са произведени в специализирани малки обекти за дестилиране;
- да са предназначени само за лично потребление от семейството.

• По-ниска акцизна ставка за цигарите до 31 декември 2007 г.

Румъния

• Главата отворена: октомври 2001 г
• Състояние: временно затворена през юни 2003 г
• Преходни периоди:
• Праг на оборота за освобождаване на малките и средни предприятия от ДДС определен на € 35 000.
• Освобождаване от ДДС на международния пътнически транспорт.
• Специален акцизен режим за дестилация на плодове за лична консумация от производители.
• Намалена акцизна ставка за цигарите до 31 декември 2009 г.

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

Кипър

- Главата отворена: ноември 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през април 2001 г)
- Преходни периоди:
- Праг на оборота за освобождаване на малките и средни предприятия от ДДС определен на € 15 600
- Нулева ставка за ДДС върху хранителни продукти до 31 декември 2007 г
- Нулева ставка за ДДС върху фармацевтични продукти до 31 декември 2007 г
- Намалена ставка за ДДС за ресторантите до 31 декември 2007 г
- Освобождаване от ДДС на строителни площи
- Освобождаване от ДДС на международния пътнически транспорт

Република Чехия

- Главата отворена: ноември 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през декември 2001 г)
- Преходни периоди:
- Праг на оборота за освобождаване на малките и средни предприятия от ДДС определен на € 35 000
- Намален ДДС върху отоплението до 31 декември 2007 г
- Намален ДДС върху строителството до 31 декември 2007 г
- Намалена акцизна ставка за цигарите до31 декември 2007 г
- Специален акцизен режим за дестилация на плодове за лична консумация от производители
- Освобождаване от ДДС на международния пътнически транспорт

Естония

- Главата отворена: ноември 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през юни 2001 г)
- Преходни периоди:
- Намален ДДС върху отоплението до 31 декември 2007 г
- Праг на оборота за освобождаване на малките и средни предприятия от ДДС определен на € 16 000
- Намалена акцизна ставка за цигарите до31 декември 2009 г
- Пълно хармонизиране с директивата за компании-майки до 31 декември 2008 г
- Освобождаване от ДДС на международния пътнически транспорт

Унгария

- Главата отворена: ноември 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през юни 2001 г)
- Преходни периоди:
- Намален ДДС върху отоплението до 31 декември 2007 г
- Праг на оборота за освобождаване на малките и средни предприятия от ДДС определен на € 35 000
- Намален ДДС върху електричеството и газта за една година след присъединяването

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

- Намалена ставка на ДДС за ресторантите до 31 декември 2007 г.
- Освобождаване от ДДС на международния пътнически транспорт
- Специален акцизен режим за дестилация на плодове за лична консумация от производители
- Намалена акцизна ставка за цигарите до31 декември 2008 г

Латвия

- Главата отворена: май 2001 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през юни 2001 г)
- Преходни периоди:
- Праг на оборота за освобождаване на малките и средни предприятия от ДДС определен на € 17 200.
- Намалена акцизна ставка за цигарите до31 декември 2009 г.
- Освобождаване от ДДС на международния пътнически транспорт.
- Освобождаване от ДДС на хонорари от права върху интелектуалната собственост.
- Намален ДДС върху отоплението до 31 декември 2004 г.

Литва

- Главата отворена: май 2001 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през март 2001 г)
- Преходни периоди:
- Праг на оборота за освобождаване на малките и средни предприятия от ДДС определен на € 29 000
- Намалена акцизна ставка за цигарите до31 декември 2009 г
- Освобождаване от ДДС на международния пътнически транспорт

Малта

- Главата отворена: юни 2001 г
- Състояние: затворена декември 2002 г
- Преходни периоди:
- Нулева ставка за ДДС върху хранителни продукти до 31 декември 2009 г
- Нулева ставка за ДДС върху фармацевтични продукти до 31 декември 2009 г
- Освобождаване на водата от ДДС
- Освобождаване на нови сгради и строителни площи от ДДС
- Освобождаване от ДДС на вътрешния пътнически транспорт и морския пътнически транспорт между островите
- Праг на оборота за освобождаване на малките и средни предприятия от ДДС определен на € 37 000 (за предприятия, чиято икономическа дейност се състои предимно от доставки на стоки), 24 300 (за предприятия, чиято икономическа дейност се състои предимно от предоставяне на услуги с ниска добавена стойност), и 14 600 (за всички останали случаи)

Полша

- Главата отворена: ноември 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през март 2001 г)
- Преходни периоди:
- Нулева ставка за ДДС върху книгите до 31 декември 2007 г
- Намалена ставка за ДДС за ресторантите до 31 декември 2007 г.
- Праг на оборота за освобождаване на малките и средни предприятия от ДДС определен на € 10

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

000
- Намалена акцизна ставка за цигарите до 31 декември 2008 г
- Намалена акцизна ставка за екологично чистите горива до една година след присъединяването;
- Намалена ставка за ДДС за строителството до 31 декември 2007 г
- Силно намалена ставка за ДДС за селскостопански материали, с изключение на машини до 30 април 2008 г
- Силно намалена ставка за ДДС за хранителни продукти до 30 април 2008 г
- Освобождаване от ДДС на международния пътнически транспорт

Словакия
- Главата отворена: юни 2001 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през март 2001 г)
- Преходни периоди:
- Намален ДДС върху отоплението до 31 декември 2008 г
- Намалена ставка за ДДС за строителството до 31 декември 2007 г.
- Намален ДДС върху електричеството и газта за една година след присъединяването.
- Праг на оборота за освобождаване на малките и средни предприятия от ДДС определен на € 35 000.
- Намалена акцизна ставка за цигарите до 31 декември 2008 г.
- Специален акцизен режим за дестилация на плодове за лична консумация от производители
- Освобождаване от ДДС на международния пътнически транспорт

Словения
- Главата отворена: ноември 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през декември 2001 г)
- Преходни периоди:
- Намалена ставка за ДДС за строителството до 31 декември 2007 г
- Намалена ставка за ДДС за ресторантите до 31 декември 2007 г.
- Праг на оборота за освобождаване на малките и средни предприятия от ДДС определен на € 25 000
- Освобождаване от ДДС на международния пътнически транспорт

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

Index

Chapter 1 : Обща информация ..... p. 1
Chapter 2 : България и Румъния ..... p. 5
Chapter 3 : Новите страни-членки ..... p. 7
Съдържание ..... p. 10

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg